

Høstkurs med refleksjoner

Legerollen er i endring, og pasientene søker stadig oftere aktører utenfor den tradisjonelle medisinen. Derfor blir kommunikasjon og autoritet stadig viktigere å mestre for alle leger, også for de private spesialistene.

Dette var noen av problemstillingene da Praktiserende Spesialisters Landsforening (PSL), etter 25 år som egen yrkesforening, tok seg tid til refleksjon og tilbakeblikk under årets høstkurs.

Allmennlege Jørgen Skavlan ble regnet som Norges mest populære allmennlege da han i 2001 var ønsket av mer enn 3 500 pasienter som sin fastlege. Han er også en habil maler og forfatter. Den siste boken hans *Frisk nok for livet* (1) handler om det å mestre livet og rollen som pasient. Her skriver fagmedisinere og pasienter om det å leve livet under de gitte forutsetningene.

Språk kan fremme mestring

Til høstkurset i PSL kom han for å snakke om kommunikasjon. Det første han gjorde var å få forsamlingen til å reflektere rundt ulike begreper leger og pasienter bruker.

– Blant pasienter, pårørende og profesjonelle ser vi en tendens til å gjøre sykdom til en uønsket dominerende faktor i livet. La oss kvitte oss med ordene «rammet av» og «lidelse». Vi medisinere må være bevisste på at språket vårt både kan være med på å hindre og hjelpe våre pasienter til å mestre sin sykdom. Vi bruker alt for ofte de store sykdommers medisiner på de små problemene. La oss heller fokusere mer på nærhet og nettverk for pasientene, sa han.

Skavlan trakk også frem helsedefinisjonen som Verdens helseorganisasjon (WHO) har brukt siden 1948. Den beskriver helse som en tilstand av fullstendig fysisk, psykisk og sosial velbefinnende, og ikke bare fravær av sykdom og svakhet.

– Hvor mange av dere kjenner dere friske ut fra denne definisjonen? En slik definisjon er en hån mot mennesker i en global verden som sliter. Den skaper også holdninger og

forventninger hos befolkningen som er med på å hindre at folk mestrer livet og sykdommen sin, sa Jørgen Skavlan.

Den rutinemessige autoriteten

Moralfilosof Henrik Syse er utdannet i Oslo og Boston og jobber i dag som seniorforsker på Institutt for fredsforskning (PRIO) i Oslo. Han tok for seg legen som autoritet, og mener det er viktig at faggruppen regelmessig reflekterer rundt hvem man er og hvorfor man gjør som man gjør.

– Dette er viktig fordi den rutinemessige autoriteten kan bli problematisk. Vi må finne en middelvei mellom den overdrevne sikkerhet og den totale sårbarhet. Til det behøver vi dydsetikken og dens spørsmål om hvem vi er, mener Syse.

Han var også innom pliktetikken og konsekvensetikken. Vi trenger den forutsigbarheten som ligger i en grunnleggende pliktetikke. Samtidig behøver vi konsekvensetikken for å reflektere over følgene av våre handlinger. Det handler om balanse mellom de plikter vi skal leve opp til og konsekvensene av dem.

Livsnyter og psykiatri

Professor i psykologi og personlighetsforsker Sverre Torgersen tok for seg personlighetsprofilen til de ulike spesialitetene.

Alle søker vi miljøer som har en kultur som passer vår personlighetstype. Kulturen påvirker i liten grad vår personlighet, men kan være med på å forsterke den. Ifølge Torgersen blir skeptikerne ofte indremedisinere, de kompliserte velger samfunnsmedisinen, og de impulsive kan bli stående uten spesialitet. Grublerne og de usikre blir laboratorieleger, mens livsnyteren med tendens til latskap velger psykiatri. Entreprenøren

Jørgen Skavlan ber leger være bevisste på at språket de bruker overfor pasientene kan være med på å hjelpe dem til å mestre å leve med sykdommer.

blant personlighetene er kirurgene, som er ekstroverte og robuste.

Hans Asbjørn Holm fra Legeforeningen tok for seg legerollen i endring. Legerollen formes mellom tradisjon og praksis. Kulturen endres gjennom bevisst refleksjon og diskusjon.

– Her er vi nok ikke flinke nok, og har mye å lære. Vi trenger en kultur som tillater oss doktorer å være sårbare og ha tvil. Det er fremdeles vanskelig å innrømme faglige og menneskelige feil, sa han.

Holm tror den moderne legen må ha system- og prosessforståelse, kunnskap om hvordan man planlegger, leder, forbedrer og dokumenterer endringsprosesser. – Dette er også mye av tenkningen bak gjennombruddsprosjektene i Legeforeningen, sa han.

Tove Myrbakk
nlffinfo@frisurf.no

Litteratur

1. Skavlan J. *Frisk nok for livet*. Helse, mestring, fremtidstro. Oslo: Pantagruel Forlag, 2002.